

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS
POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ FINANSAVIMO KONTROLĖS
SKYRIUS**

**PAŽYMA
DĖL 2018 M. GRUODŽIO 6 D. IŠSPAUSDINTO STRAIPSNIO LAIKRAŠTYJE „DZŪKŲ
ŽINIOS“**

2019 m. kovo 5 d. Nr. 3- 56 (1.2)
Vilnius

Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija (toliau – VRK) 2018 m. gruodžio 20 d. gavo pranešimą „Dėl rinkimų komiteto „Pirmyn, kartu mes galime“ pažeidimų“. Pranešime rašoma, kad laikraštis „Dzūkų žinios“ pažeidžia Politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymą spausdindami rinkimuose dalyvaujančio komiteto „Pirmyn, mes galime“ informaciją po 2018-11-07. Be to, pažymima, kad straipsnis „Pirmyn, kartu mes galime – kovingos nuotaikos“ yra paslėpta politinė reklama.

Pranešimo tyrimą atliko Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės skyrius.

VRK 2018 m. gruodžio 28 d. el. paštu išsiuntė paklausimą laikraščiui „Dzūkų žinios“, 2019 m. sausio 22 d. kreipėsi raštu Nr. 2-218(2.10) į Visuomenės informavimo etikos komisiją, prašydama pateikti nuomonę dėl paslėptos politinės reklamos.

2019 m. sausio 6 d. gautas laikraščio „Dzūkų žinios“ atsakymas (VRK reg. Nr. 1-316(2.10), kuriame teigiama, kad minėta publikacija savaitraštyje atsirado redakcijos iniciatyva, todėl šis straipsnis nebuvo užsakytas ir apmokėtas. Be to, laikraštis teigia, kad „Asociacija „Nepartinis judėjimas Pirmyn! Kartu mes galime“ nėra politinės kampanijos dalyvis, todėl šiai asociacijai netaikomos išorinės politinės reklamos taisyklės. Atsižvelgiant į tai, nėra jokio pagrindo kaip nors sieti neegzistuojantį rinkimų komitetą su publikacijoje minima Asociacija „Nepartiniu judėjimu „Pirmyn! Kartu mes galime“, turinčių juridinį asociacijos statusą“.

2019 m. sausio 25 d. gautas Visuomenės informavimo etikos komisijos atsakymas (reg. Nr. 1-1795(2.10), kuriame rašoma, kad „Komisija atkreipė dėmesį, jog tiek judėjimo „Pirmyn! Kartu mes galime“, tiek komiteto „A. Margelio komanda „Pirmyn!“ pavadinimuose yra atkartojami tie patys žodžiai, todėl ši publikacija galimai klaidina informacijos vartotojus. Be to, A. Margelis yra abiejų paminėtų organizacijų vadovas, o trys iš publikacijoje kalbintų asmenų yra rinkimuose dalyvaujančio komiteto nariai, du iš jų kandidatai į savivaldybės tarybos narius, o vienas – į mero postą. Taigi Komisija bendru sutarimu išreiškė nuomonę, jog ši publikacija laikytina paslėpta politine reklama.“

Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo 2 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad *politinė reklama - valstybės politiko, politinės partijos, politinės partijos nario, politinės kampanijos dalyvio, jų vardu ir (ar) interesais bet kokia forma ir priemonėmis už užmokestį ar neatlygintinai politinės kampanijos laikotarpiu ar tarp politinių kampanijų skleidžiama informacija, kuria siekiama paveikti rinkėjų motyvaciją balsuojant rinkimuose ar referendume arba kurios skleidimu propaguojamas valstybės politikas, politinė partija, politinės partijos narys ar politinės kampanijos dalyvis, taip pat jų idėjos, tikslai ar programa.*

Įstatymo 16 straipsnio 6 dalies 2 punkte nurodyta, kad politinė reklama nelaikoma *politinės kampanijos laikotarpiu neatlygintinai skleidžiami įprastinio pobūdžio informaciniai pranešimai apie valstybės politiką, politinių partijų, kandidatų veiklą, informacija, kuria neraginama nedalyvauti referendume, balsuoti už ar prieš referendumui teikiamo sprendimo priėmimą.*

Peržiūrėjus 2018 m. gruodžio 8 d. publikuotą straipsnį „Pirmyn! Kartu mes galime!“ komandoje – kovingos nuotaikos“ nustatyta, kad jame kalbama apie nepartinio judėjimo „Pirmyn! Kartu mes galime“ visuotinį susirinkimą, pateikti keturių asmenų komentarai apie šį susirinkimą. Trys iš šių asmenų (Artūras Margelis, Gintautas Salatka, Jonas Stankevičius) yra visuomeninio rinkimų komiteto „A. Margelio komanda „Pirmyn!““ keliami kandidatai. Asmenys, keliami kandidatais, džiaugiasi judėjimo narių aktyvumu. A.Margelis nurodo „Toks žmonių aktyvumas tik įrodo, jog judėjimas yra daug pranašesnė organizacija nei politinė partija, nes svarbiausius dalykus nurodo ne sostinės vadukai, bet nusprendžiame mes patys.“ Jonas Stankevičius: „Jei žmonės mus palaikys, mes laimėsime. Taigi, varom į priekį“. Straipsnis yra iliustruotas tris kartus didesne nuotrauka negu išspausdintas tekstas. Nuotraukoje yra nepartinio judėjimo „Pirmyn! Kartu mes galime“ susirinkimo dalyviai.

Nepartinis judėjimas „Pirmyn, kartu mes galime“ nėra 2019 m. kovo 3 d. savivaldybių tarybų politinės kampanijos dalyvis, tačiau panašiu pavadinimu yra registruotas visuomeninis komitetas „A. Margelio komanda „Pirmyn!““, kuris dalyvauja savivaldybių tarybų rinkimuose Lazdijų rajone. Buvo siekiama registruoti visuomeninį rinkimų komitetą pavadinimu „A. Margelio komanda: Pirmyn! Kartu mes galime“, tačiau dėl Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo reikalavimų vėliau pakeistas prašymas ir registruotas komitetas pavadinimu „A. Margelio komanda „Pirmyn““. Nepartinio judėjimo „Pirmyn, kartu mes galime“ įstatuose numatyta, jog judėjimas „Pirmyn! Kartu mes galime“ gali kelti kandidatus į Lazdijų rajono savivaldybės tarybą. Minėtas visuomeninis komitetas kandidatu į Lazdijų rajono merus kelia A. Margelį (esamą Lazdijų merą), kuris taip pat yra nepartinio judėjimo „Pirmyn, kartu mes galime“ pirmininkas. Be to, kai kurie nariai yra ne tik nepartinio judėjimo „Pirmyn, kartu mes galime“, bet ir visuomeninio rinkimų komiteto „A. Margelio komanda „Pirmyn!““ nariai.

Peržiūrėjus viešojoje erdvėje skelbiamą informaciją apie nepartinį judėjimą „Pirmyn, kartu mes galime“, nustatyta, kad informacija apie straipsnyje aprašytą susirinkimą buvo taip pat paskelbta 2018 m. gruodžio 1 d. nepartinio judėjimo internetiniame tinklalapyje www.pirmynkartu.lt, kuriame rašoma, kad „*Susirinkime buvo nuspręsta steigti visuomeninį rinkimų komitetą „A. Margelio komanda: Pirmyn! Kartu mes galime“.* Komitetas dalyvaus artėjančiuose Lazdijų rajono savivaldybės tarybos ir mero rinkimuose.¹“. Be to, 2018 m. gruodžio 1 d. ši informacija naudojant tą pačią nuotrauką paskelbta² ir šio judėjimo paskyroje „Pirmyn Kartu mes galime“ socialiniame tinkle Facebook. Taigi, straipsnyje pateikiama informaciją apie nepartinio judėjimo susirinkimą, kurio metu nutarta steigti visuomeninį rinkimų komitetą, kuris dalyvauja 2019 m. kovo 3 d. savivaldybių tarybų rinkimuose.

Peržiūrėjus šiuo metu nepartinio judėjimo Facebook paskyroje skelbiamą informaciją, nustatyta, kad joje nuolat yra dalinamasi informacija apie visuomeninį rinkimų komitetą „A.Margelio komanda „Pirmyn!“ ir jo veiklą³ (dalinamasi įrašais iš paskyros „A.Margelio komanda pirmyn“). Peržiūrėjus paskyros „A.Margelio komanda pirmyn“ skelbiamus įrašus, nustatyta, kad ta pati nuotrauka naudojama ir komiteto politinėje reklamoje. Komiteto paskyroje 2019 m. kovo 1 d. paskelbtame nuotraukų ir rinkimų programos montaže⁴ „Pirmyn! Nestabdyk“ maždaug nuo 2:12, virš nuotraukos skelbiamas užrašas „Mūsų daug ir mes jėga!“ (primintina, kad straipsnyje cituoti kandidatai džiaugėsi gyventojų aktyvumu, judėjimo narių gausa).

Įvertinus 2018 m. gruodžio 6 d. laikraštyje „Dzūkų žinios“ paskelbto straipsnio „Pirmyn! Kartu mes galime“ komandoje – kovingos nuotaikos“ turinį bei nurodytas nepartinio judėjimo ir visuomeninio rinkimų komiteto sąsajas, straipsnis laikytinas visuomeninio rinkimų komiteto „A. Margelio komanda „Pirmyn!“ politine reklama.

Pagal Įstatymo 15 straipsnio 1 dalį *politinės kampanijos laikotarpiu politinė reklama turi būti teisės aktų nustatyta tvarka pažymėta nurodant lėšų šaltinį ir aiškiai atskirta nuo kitos skleidžiamos informacijos*. Pagal to paties straipsnio 2 dalį *politinė reklama, politinės kampanijos laikotarpiu nepažymėta pagal teisės aktų reikalavimus arba pažymėta nesilaikant teisės aktų reikalavimų, laikoma paslėpta politinė reklama ir yra draudžiama. Už jos skleidimą taikoma įstatymų nustatyta atsakomybė*. Atsižvelgiant į tai, kad straipsnis „Pirmyn! Kartu mes galime“ komandoje – kovingos nuotaikos“ nepažymėtas kaip politinė reklama, jis laikytinas paslėpta politine reklama.

Pagal Įstatymo 14 straipsnio 4 dalies 1 punktą *politinės kampanijos išlaidomis pripažįstamos politinės kampanijos dalyvio politinės kampanijos laikotarpiu turėtos išlaidos ir*

¹ <https://www.pirmynkartu.lt/musu-daug-ir-mes-varom/> (žiūrėta 2019 m. vasario 28 d.)

² 2018 m. gruodžio 28 d. įrašas buvo matomas, vėliau (tikrinta 2019 m. kovo 1 d.).

³ <https://www.facebook.com/pirmynkartumesgalime/> (žiūrėta 2019 m. vasario 28 d.)

⁴ <https://www.facebook.com/AMargeliokomandaPirmyn/videos/311905289462535/UzpfSTI4NTI0NTgwNTUyMzU3NjozMDg1MjJzNjY1MjkyNTM/> (žiūrėta 2019-03-01)

prisiimti įsipareigojimai, skirti politinei reklamai ar kitai agitacinei medžiagai gaminti ar platinti bet kokiomis visuomenės informavimo priemonėmis ar bet koku kitu viešu būdu. Įstatymo 17 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad visos politinės kampanijos politinės kampanijos pajamos, išlaidos ar priimti finansiniai įsipareigojimai registruojami politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraštyje, o 7 dalyje nustatyta, kad politinės kampanijos finansavimo ataskaitoje nurodomos visos politinės kampanijos pajamos ir išlaidos bei priimti įsipareigojimai (pagal išlaidų grupes).

Politine reklama pripažinus 2018 m. gruodžio 6 d. publikuotą straipsnį „Pirmyn! Kartu mes galime“ komandoje – kovingos nuotaikos“ laikraštyje „Dzūkų žinios“, politinės reklamos įkainiais minėto straipsnio kaina būtų 405,55 Eur. Šios išlaidos turi būti nurodytos visuomeninio rinkimų komiteto „A. Margelio komanda „Pirmyn!“ Lazdijų rajono rinkimų apygardoje Nr. 24 kandidatų sąrašo politinės kampanijos finansavimo ataskaitoje ir finansavimo apskaitos žiniaraštyje.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūloma:

1. Pripažinti visuomeninio rinkimų komiteto „A. Margelio komanda „Pirmyn“ politine reklama laikraštyje „Dzūkų žinios“ 2018 m. gruodžio 6 d. publikuotą straipsnį „Pirmyn! Kartu mes galime“ komandoje – kovingos nuotaikos“.

Pritarus 1 punktui:

2. Pripažinti straipsnį „Pirmyn! Kartu mes galime“ komandoje – kovingos nuotaikos“ paslėpta politine reklama.

3. Pripažinti visuomeninio rinkimų komiteto „Pirmyn! Kartu mes galime“ 2019 m. kovo 3 d. savivaldybių tarybų rinkimų politinės kampanijos išlaidomis straipsnio kainą politinės reklamos įkainiais (405,55 Eur).

4. Įpareigoti Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės skyrių 3 punkte pripažintas išlaidas visuomeninio rinkimų komiteto „Pirmyn! Kartu mes galime“ politinės kampanijos finansavimo ataskaitoje ir finansinės apskaitos žiniaraštyje.

Skyriaus vedėja

Lina Petronienė